EUROPA KIEST 09

Naast nieuwe regionale parlementen kiezen we op 7 juni ook een nieuw Europees parlement. Metro laat deze week de Europese boegbeelden van de grootste Vlaamse partijen aan het woord.

«Europa heeft regering nodig»

BRUSSEL Europees boegbeeld voor CD&V, Jean-Luc Dehaene, ziet met lede ogen aan hoe de populisten hem langs links en rechts voorbijschieten in het debat over de toekomst van Europa. «Partijen als het Vlaams Blok (sic) en LDD spelen puur op de emoties van de kiezer door van Turkije een centraal thema te maken. Terwijl het echte debat veel rationeler is: hoe maken we van Europa een hoofdrolspeler in de toekomstige global governance? Dat kan alleen door meer EU.»

Voor het eerst sinds lang worden Europese verkiezingen in volle economische crisis gehouden. Kan dat voor een politieke aardverschuiving zorgen?

Jean-Luc Dehaene: «De crisis maakt de mensen ongerust en dat maakt ze vatbaar voor populistische boodschappers. Hoewel ik dat best kan begrijpen, geeft het geen pas om nu in een egelstelling te kruipen. Tijdens deze campagne hoop ik duidelijk te kunnen maken dat deze crisis geen nationaal protectionistisch, maar een mondiaal antwoord vergt. Wie denkt de mondialisering tegen te kunnen houden, maakt zich illusies. Maar dat staat nog niet gelijk met een blind geloof in de zelfregulerende kracht van de markten. De wereld moet dringend een aantal spelregels afspreken, die ook afdwingbaar zijn. De G20 heeft daarvoor al een eerste aanzet gegeven en Europa zal des te sterker staan naarmate het binnen het mondiale kader over een eigen model beschikt. Kijk maar naar de toonaangevende rol die de EU binnen de klimaatproblematiek heeft gespeeld. Toegegeven, dat had veel sneller gekund, maar nu zijn we onze achterstand aan het inhalen. Zo is Europa de eerste plek ter wereld waar hefboomfondsen voortaan aan regels gebonden zijn.»

Waarom heeft die respons zo lang op zich laten wachten? Is dat de schuld van commissievoorzitter Barroso?

«Nee, dat is te gemakkelijk. Ik vind het ook goedkoop om Barroso te vergelijken met oud-commissievoorzitter Jacques Delors, van wie net als van mij in België een soort mythe is gemaakt. Delors moest leiding geven aan een veel kleinere commissie en had de steun van zwaargewichten als de Duitse bondskanselier Kohl en de Franse president Mitterrand. Barroso moet werken met 31 commissarissen, van wie de Ierse commissaris belast met de financiële sector (*Charlie McCreevy, dbe*) dan nog tegen elke vorm van regulering gekant was. Bovendien is er op het niveau van staatshoofden en regeringsleiders geen echte leider, of tenminste geen leiding die duidelijk de Europese kaart trekt. De Europese dynamiek wordt in de eerste plaats op het niveau van de lidstaten gecreëerd. Helaas verkiezen de meeste landen onder druk van hun publieke opinies weer meer ad hoc-overleg boven een communautair Europa.»

Wat is een halve eeuw EU dan nog waard? Bij de eerste grote crisis ligt het grote vredesproject bijna in duigen.

«(*blaast*) Alsof Europa plots niet meer betekent. Waar zouden we vandaag staan zonder de eurozone of de acties van de Europese Centrale Bank? Maar er moet inderdaad nog veel meer gebeuren. Zonder een echte Europese economische regering is er geen sprake van een volwaardige muntunie, maar om onbegrijpelijke redenen heeft een land als Duitsland zich daar altijd tegen verzet. Dat debat zal nu wellicht opnieuw komen bovendrijven en ik hoop dat onder meer de Duitsers lessen zullen trekken uit de crisis. Het glas is dus niet leeg, maar halfvol en moet verder gevuld worden.»

Toch ligt de ketting eraf, om Guy Verhofstadt te citeren. Zelfs in de kernlanden van de EU tiert het euroscepticisme welig.

«In de verklaring van Laken (*over het Belgische EU-voorzitterschap in 2001, dbe*) hebben Guy Verhofstadt en ik al geschreven dat Europa een 'global actor', een grote speler op het wereldtoneel, moet worden. Toen bestond daar al veel scepsis over, omdat veel mensen de EU toch als een motor van de economische mondialisering beschouwden. Ik hoop dat deze crisis duidelijk maakt welke impact een neoliberale mondialisering kan hebben, en dat we daar alleen via een sterk Europa iets tegen kunnen doen. Dan ben ik bereid om op te boksen tegen de eurosceptici, die zich tegenwoordig eurorealisten noemen. De strijd voor meer Europa is moeilijker dan in de begindagen, toen de herinnering aan WO II nog vers was en het vredesproject Europa een veel emotionelere kant had. Het debat is nu rationeler, wat perspectieven opent voor populisten. Gooi de vreemdelingen buiten en sluit de grenzen, terwijl dat net de recepten voor nog meer ellende zijn. Zeker voor een land als België, met zijn open economie.»

«Door zijn aanpak dreigt Verhofstadt potentiële bondgenoten weg te jagen»

De groeiende weerzin bij de burger is toch logisch. De EU houdt zich met de meest technische onnozelheden bezig, maar op de echt grote, belangrijke domeinen zoals energie staat ze nergens.

«Dat klopt voor een stuk, maar de Vlaamse gemeenten staan toch ook voortdurend aan de klaagmuur over de regelneverij van de Vlaamse regering. Daarbij hoor ik niemand het belang van Vlaanderen in twijfel trekken.»

Heeft Europa ook geen strategische fout gemaakt door de al zo lang aangekondigde verdieping niet gelijk te laten lopen met de uitbreiding?

«Ja, maar wat konden we anders? De tien Centraal- en Oost-Europese landen waren in 2004 klaar met hun hervormingen, wat bloed, zweet en tranen gevraagd had van hun bevolking. We konden ze onmogelijk langer laten wachten. Over de impact van de uitbreiding wordt ook veel onzin verteld. Bij delokalisatie stormt de pers en masse naar het getroffen bedrijf, maar intussen wordt wel vergeten dat wij veel meer hebben uitgevoerd naar Oost-Europa dan zij naar ons en investeringen vanuit die landen ook bij ons tewerkstelling creëert. Desalniettemin klopt het dat ons Europese huis bij de uitbreiding onvoldoende verbouwd was. Sindsdien zijn we, samen met de tien nieuwe lidstaten overigens, binnen de conventie en het verdrag van Lissabon volop bezig geweest met verbouwen. Dit najaar zullen alle lidstaten meer dan waarschijnlijk het licht op groen hebben gezet. Dan staan we een hele stap verder.»

Maar Lissabon is nog niet eens helemaal goedgekeurd en de Balkanlanden en Turkije staan al luid aan de poort te kloppen.

«De Balkan is de laatste plaats waar de originele doelstelling van de EU, een vredesproject door economische en politieke samenwerking, nog opgaat. Lidmaatschap lijkt me een must, mits de nodige interne hervormingen. De lidstaten moeten bijvoorbeeld eindelijk eens aanvaarden dat niet iedereen nog een EU-commissaris kan krijgen. Turkije is een ander verhaal. Ik kan vandaag onmogelijk zeggen of Turks lidmaatschap ooit mogelijk wordt. Onderhandelingen zullen een werk van heel lange adem zijn en ook intern staan we dan opnieuw voor gigantische aanpassingen van onze structuren. Maar als je een land perspectieven geeft, zoals we met Turkije hebben gedaan, kun je het evenmin zomaar kaltstellen. Maar momenteel is Turkije echt niet het kerndebat, wel hoe Europa zijn rol moet spelen in de global governance van de toekomst. Doen we dat niet, lijken grote gewapende conflicten, bijvoorbeeld over grondstoffen, slechts een kwestie van tijd.»

De Europese verkiezingsstrijd draait in Vlaanderen rond u en Guy Verhofstadt. Het meningsverschil tussen jullie lijkt nochtans minimaal?

«Onze basisanalyse is dezelfde, alleen is er een verschil in aanpak en meer nog in temperament. Verhofstadt pleit nu voor de uitgifte van € 1.000 miljard euro-obligaties, een plan waarvan hij goed genoeg weet hoe klein de kans op realisatie is. Ik leg me liever toe op wat nu mogelijk is, zoals de besteding van de beschikbare € 5 miljard Europese middelen. Eens die uitgegeven, kunnen we discussiëren over hoe we Europa meer eigen middelen willen geven. Zelfs van potentiële bondgenoten dreigt Verhofstadt de deur op zijn neus te krijgen nog voor hij een woord gezegd heeft. Zoals bij zijn boekje 'De Verenigde Staten van Europa'. Ik had hem die titel afgeraden, maar hij heeft jammer genoeg niet willen luisteren.»

U was vijf jaar europarlementslid, maar uw echte politieke werk lag daarbuiten. Gelooft u dat Verhofstadt genoegen zal nemen met een Europese zetel of mikt hij hoger?

«Ik denk niet dat hij de job van Europees commissievoorzitter nog ambieert. Zoals ik ook altijd over mezelf heb gezegd: remakes zijn de slechtste films. Wees gerust, Verhofstadt zal hier echt niet wegkwijnen. Een europarlementslid kan echt wegen op het beleid, veel meer dan een nationaal parlementair dat kan.»

Dries Bervoet
Thomas Mels